

Br:

1. novembar 2024. godine

INFORMACIJA

o 57. zasijedanju Savjeta UN za ljudska prava i učešću Crne Gore kao članice Savjeta za period 2022-2024. godine, Ženeva, Švajcarska, 9. septembar – 11. oktobar 2024. godine

Crna Gora ove godine okončava trogodišnje članstvo u Savjetu za ljudska prava za period 2022-2024. godine, tokom kojeg je u kontinuitetu radila na promociji i jačanju uloge odgovorne članice Ujedinjenih nacija i kredibilnog aktera u međunarodnoj zajednici.

Posvećenost Crne Gore ljudskim pravima, politikama zaštite i unapređenja svih ljudskih prava, otvorenost i saradnja sa Kancelarijom visokog komesara UN za ljudska prava, ugovornim tijelima Ujedinjenih nacija i državama članica, u prvom redu partnerskim zemljama EU i NATO, potvrđena je i tokom nedavno završenog 57. zasijedanja Savjeta za ljudska prava u Ženevi, od 9. septembra do 11. oktobra.

Na posljednjoj redovnoj sesiji Savjeta u okviru aktuelnog članstva Crne Gore nastavljen je zabrinjavajući trend daljeg produbljivanja razlika u interpretaciji promocije i zaštite ljudskih prava. Suštinske razlike i izražena distanca od konsenzualnog jezika postale su konstanta u radu Savjeta, što se posebno demonstrira prilikom razmjena pozicija o jeziku o pravima žena i rodnoj jednakosti, pravima djeteta, seksualnoj orijentaciji i rodnom identitetu, gdje duboko utvrđene ideološke pozicije dolaze do potpunog izražaja. Uz poznate refleksije geopolitičkih i geostrateških kretanja na agendu ljudskih prava, pomenuti političko-ideološki jaz čini rad Savjeta kompleksnijim i osjetljivijim, a snažna polarizacija ostaje centralna karakteristika i u budućoj višegodišnjoj perspektivi.

U okolnostima sve kompleksnijeg i podijeljenijeg Savjeta, Crna Gora je nastavila sa prepoznatim pravcem djelovanja kontinuiranog unapređenja kvaliteta učešća i vidljivosti zemlje tokom posljednje godine aktuelnog HRC mandata. Time je dodatno učvršćen ugled kredibilnog, odgovornog i principijelnog aktera u globalnoj promociji i zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, što je pozdravljeno i više puta isticano od strane EU i drugih vanjskopolitičkih partnera. Crna Gora je imala jedanaest istupanja na 57. zasijedanju Savjeta: po pitanju stanja ljudskih prava u Ukrajini, Rusiji, Bjelorusiji, Avganistanu i Šri Lanki, na generalnim debatama u okviru tačke 2 (Godišnji izvještaj visokog komesara UN za ljudska prava i izvještaji Kancelarije visokog komesara i generalnog sekretara UN) i tačke 3

(Promocija i zaštita svih ljudskih prava, građanskih, političkih, ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava, uključujući pravo na razvoj), i tematskim sesijama koje su se odnosile na ljudska prava starijih osoba i integraciju rodne perspektive kroz rad Savjeta za ljudska prava i njegove mehanizme. Takođe, na osnovu zahtjeva dvadeset šest država članica EU, glavnih sponzora rezolucije o stanju ljudskih prava u Rusiji, Crna Gora je imala opšti komentar prilikom razmatranja predmetne rezolucije na plenumu.

Tokom 57. zasjedanja održana su četrdeset dva interaktivna dijaloga, devet generalnih debata i šest panel diskusija, uz sesije usvajanja izvještaja o ishodima četvrtog ciklusa Opšteg periodičnog pregleda (UPR) za države članice koje su predstavile nacionalne izvještaje o stanju ljudskih prava na 46. zasjedanju Radne grupe UPR (april-maj 2024). Kao rezultat četvoronedjeljnog rada, Savjet je usvojio trideset sedam rezolucija i izjavu predsjednika Savjeta, te izabrao četiri nosioca mandata specijalnih procedura i četiri člana Savjetodavnog komiteta.

Crna Gora je na zasjedanju bila dio dvije Core Group-e koje su tablirale rezolucije o Šri Lanki (tačka 2) i društvenoj reintegraciji osoba puštenih iz pritvora i osoba kojima su izrečene nezatvorske mjere (tačka 3). Što se tiče Šri Lanke, gdje je Crna Gora dio Core Group-e sa UK, SAD, Kanadom, Sjevernom Makedonijom i Malavijem, podnijeta je tehnička rezolucija kojom se pozdravlja izvještaj OHCHR na 57. zasjedanju i produžava mandat OHCHR u Šri Lanki u skladu sa rezolucijom 51/1. Dodatno, traži se *usmeni izvještaj* od OHCHR za 58. zasjedanje Savjeta, kao i sveobuhvatni izvještaj o progresu u oblasti ljudskih prava, pomirenju i odgovornosti u Šri Lanki na 60. zasjedanju. Racionalizacija podnošenja tehničke rezolucije bazira se na unutrašnjim političkim procesima u Šri Lanki, imajući u vidu da su tokom zasjedanja održani predsjednički izbori, nakon kojih su najavljeni vanredni parlamentarni izbori do kraja godine. Takođe, jedan od motiva za ovakav prijedlog bio je i mogućnost konsenzualnog usvajanja ovogodišnje rezolucije. Na tragu tih očekivanja, rezolucija je usvojena bez glasanja, uz izjavu Šri Lanke kojom je ponovila višegodišnju poziciju neprihvatanja rezolucije i odbacivanja mandata OHCHR.

U odnosu na rezoluciju o društvenoj reintegraciji osoba puštenih iz pritvora i osoba kojima su izrečene nezatvorske mjere, gdje je Crna Gora dio Core Group-e sa Kostarikom, Rumunijom, Gambijom i Kazahstanom, inicijativa je generalno pozdravljena od strane svih regionalnih grupa. Rezultat neformalnih konsultacija bio je kompromis u dijelu prevashodne izrade sveobuhvatne studije o društvenoj reintegraciji ovih lica, a ne smjernica kako je bio inicijalni prijedlog. Rezolucija je usvojena konsenzusom.

Tokom 57. zasjedanja Savjeta za ljudska prava, Crna Gora je, u skladu sa vanjsko-političkim prioritetima, imala nacionalna istupanja na sljedećim sesijama:

- *Interaktivni dijalog o izvještaju OHCHR o stanju ljudskih prava u Šri Lanki;*
- *Interaktivni dijalog o stanju ljudskih prava u Avganistanu;*
- *Interaktivni dijalog sa Istražnom komisijom za Ukrajinu;*
- *Interaktivni dijalog sa Specijalnim izvjestiocem za stanje ljudskih prava u Rusiji;*
- *Interaktivni dijalog sa Grupom nezavisnih eksperata za stanje ljudskih prava u Bjelorusiji;*

- *Interaktivni dijalog za Visokim komesarom za ljudska prava o stanju ljudskih prava u Ukrajini;*
- *Generalna debata u okviru tačke 2, s posebnim osvrtom na djelovanje visokog komesara i stanje ljudskih prava u Mjanmaru i Sudanu;*
- *Generalna debata u okviru tačke 3, s posebnim osvrtom na izvještaj generalnog sekretara UN o globalnoj primjeni smrtne kazne i na pitanje istine i pomirenja, s akcentom na saradnju sa Rezidualnim mehanizmom u krivične zločine u Hagu;*
- *Interaktivni dijalog sa Nezavisnim ekspertom za uživanje svih ljudskih prava starijih osoba;*
- *Godišnja diskusija o integraciji rodne perspektive kroz rad Savjeta za ljudskih prava i njegove mehanizme;*
- *Opšti komentar prilikom razmatranja na plenumu rezolucije o stanju ljudskih prava u Rusiji.*

Podržane su sljedeće zajedničke izjave (države inicijatori navedeni u zagradama):

- *Stanje ljudskih prava žena i djevojčica u Avganistanu (Čile);*
- *Stanje ljudskih prava u Venecueli (Argentina, Kanada, Čile, Ekvador, Gvatemala i Paragvaj);*
- *Ljudska prava i transnacionalni organizovani kriminal (Čile);*
- *Značaj transparentnog, inkluzivnog i bezbjednog učešća civilnog društva u međunarodnim pregovorima o klimatskim promjenama (EU);*
- *Adresiranje implikacija protivpješadijskih mina i eksplozivnih ostataka rata na ljudska prava (Hrvatska, Albanija, Čile, Azerbejdžan, Mozambik i Panama);*
- *Osiguravanje pristupa seksualnom i reproduktivnom zdravlju i pravima žena i djevojčica sa invaliditetom (Finska i Malavi);*
- *25. godišnjica usvajanja deklaracije o Međunarodnom danu mira (Katar);*
- *Položaj žena i djece u sukobima i post-konfliktnim situacijama (Katar);*
- *Porast nivoa mora i uticaj na uživanje ljudskih prava (Dominikanska Republika);*
- *Promocija univerzalizacije stalnog poziva (standing invitation) specijalnim procedurama (Letonija);*
- *Stanje ljudskih prava u Etiopiji (EU);*
- *Stanje ljudskih prava u Autonomnoj Republici Krimu i gradu Sevastopolju (Ukrajina);*
- *Borba protiv antisemitizma (Austrija, Češka i Slovačka);*
- *Stanje ljudskih prava žena i djevojčica u Iranu (Kostarika);*

Crna Gora se pridružila EU izjavama za generalne debate po svim tačkama dnevnog reda.

Tokom interaktivnog dijaloga sa Istražnom komisijom za Ukrajinu je pročitana zajednička izjava Grupe prijatelja za odgovornost nakon agresije protiv Ukrajine, kojoj se Crna Gora takođe pridružila.

U okviru predmetnog zasijedanja HRC promovisana je publikacija o efektivnim mjerama za ukidanje nasilja nad djecom, gdje je Crna Gora bila jedna od studija slučaja među državama koje su prepoznate po pozitivnim nacionalnim politikama i djelovanjima u ovoj oblasti. Na tim linijama, stalna predstavnica Crne Gore pri UN i drugim međunarodnim organizacijama učestvovala je na događaju na marginama zasijedanja Savjeta, na kojem je predstavljena

publikacija, zajedno sa ambasadorima ostalih država koje su izabrane za studije slučaja. Na događaju je govorila i specijalna predstavnica Generalnog sekretara za borbu protiv nasilja nad djecom.